

Handläggare
Cecilia Löfgren
Telefon: 08-508 25 908

Till
Socialnämnden

Redovisning av nya, pågående och avslutade forsknings- och utvecklingsprojekt, 2015

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner redovisningen av nya, pågående och avslutade forsknings- och utvecklingsprojekt, år 2015.
2. Socialnämnden delger samtliga stadsdelsnämnder ärendet.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Veronika Wolgast Karlberg
Avdelningschef

Sammanfattning

Ärendet omfattar en redovisning av avslutade, pågående och nya stadsövergripande forsknings- och utvecklingsprojekt och hur medel till dessa har fördelats under 2015.

Majoriteten av forsknings- och utvecklingsprojekten är inom verksamhetsområde barn och unga, t.ex. förstudie av metoden ”Signs of Safety”, utveckling av insatser som kontaktperson/kontaktfamilj och särskild kvalificerad kontaktperson SKKP på BAS ungdomstjänst. Utvärderingar av verksamheten ”Barnahus” och föräldrastödsprogram för föräldrar med utländsk bakgrund samt studier för utveckling av området barn i sexhandel och ungdomsprostitution pågår.

Inom de övriga verksamhetsområdena pågår följande forsknings- och utvecklingsprojekt:

- Utvärderingar av standardiserat bedömningsinstrument inom försörjningsstöd
- Socialrådgivning på nätet
- Aktgranskning inom missbruk
- Kartläggningar av boendestöd för personer som tillhör LSS (lag om stöd och service till vissa funktionshindrade).
- Utveckling av utredningsinstrumentet DUR (dokumentation, utvärdering, resultat) inom funktionsnedsättning
- Förstudie om metoden motiverande samtal, MI (motivational interviewing)

Bakgrund

Avdelningen för stadsövergripande sociala frågor har i uppdrag att beställa forskning som är intressant ur ett stadsövergripande perspektiv. Detta ärende redovisar avslutade, pågående och nya stadsövergripande forsknings- och utvecklingsprojekt, det är förstudier, kartläggningar och utvärderingar. Majoriteten av projekten är inom verksamhetsområde barn och unga.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Ärendet har behandlats vid förvaltningsgruppens möte 9 december 2015.

Ärendet

Nya forsknings- och utvecklingsprojekt

Förstudie Signs of Safety

”Signs of Safety” är en lösningsfokuserad handläggningsmodell med fokus på risk- och skyddsfaktorer kring barnet. Den tar fasta på familjers delaktighet, transparens och på föräldrars styrkor. Modellen används sedan 15 år tillbaka inom barn- och ungdomsenheter samt inte sällan även inom familjevård, familjerätt, kvinnofrid, socialjour och öppenvård. Det finns en tydlig vilja i stadsdelsförvaltningarna att, med modellen som utgångspunkt, utveckla stadens arbete med utsatta barn och ungdomar.

Ett utvecklings- och forskningsprojekt planeras till 2016 - 2017, med det övergripande syftet att undersöka i vilken omfattning och på vilket sätt Signs-of-Safety används i Stockholms stad samt att beskriva och analysera förtjänster och begränsningar som är förenade med att ta använda modellen i bruk. Studien är planerad som en processinriktad utvärderingsmodell där praktikers och brukares erfarenheter av Signs-of-Safety kommer att lyftas fram. Design har planerats i en förstudie under 2015. Inom ramen för denna fas kommer forskarna att bedriva litteraturstudier och inhämta grundläggande kunskap om modellens användning i staden. Förvaltningens, handläggarnas och chefernas prioriteringar och behov kommer att beaktas i planeringen av studiens upplägg.

Utförare:

Stockholms universitet, institutionen för socialt arbete

Kostnad:

200 000 kr

Rapportering:

Förstudien ska vara klar 2015.

Förstudie om undersökning av motiverande samtal, MI

Motiverande samtal (Motivational Interviewing, MI) är en samtalsmetod som används i rådgivning och behandling för att underlätta förändringsprocesser. Förstudiens syfte är att ge en beskrivning av användningen av MI i Stockholms stads socialtjänst inom missbruksenheter samt att pröva metod för, och ge förslag på hur stadens verksamheter kontinuerligt och

kostnadseffektivt kan följa upp och säkra kvaliteten på MI-samtalen. Förstudien genomförs med representanter från verksamheter som möter klienter med missbruksproblematik inom Individ och familjeomsorg.

Utförare:

Karolinska institutet, centrum för psykiatrforskning

Kostnad:

50 000 kr

Rapportering:

Förstudien ska vara klar 2015.

Pågående forsknings- och utvecklingsprojekt

Barn i sexhandel och prostitution

Syftet med forskningsuppdraget är att bidra till utveckling och utbildning inom området barn i sexhandel och ungdomsprostitution. Uppdraget omfattar tre delar:

- Genom utbildning öka kompetensen bland professionella som möter barn och unga samt möjligheten att fånga upp målgruppen och ge rätt stöd.
- En fördjupningsstudie med ett urval i Stockholms stad av den nationella studien ”Unga, sex och Internet i en föränderlig värld 2014” har genomförts bland elever i årskurs 3 på gymnasiet i Stockholm. Totalt omfattades 2000 elever av enkätstudien.
- En kunskapsöversikt baserad på tidigare forskning har genomförts och omfattar ungas egna berättelser om sina upplevelser och vad de önskar i mötet med socialtjänsten.

Utförare:

Linköpings universitet, institutionen för klinisk och experimentell medicin, barn- och ungdomspsykiatri.

Kostnad:

629 000 kronor

Rapportering:

Slutrapporten ska vara klar 2015.

Utvärdering av standardiserat bedömningsinstrument inom försörjningsstöd.

Syftet med utvärderingen är att undersöka hur införandet av ett standardiserat instrument för initial bedömning inom försörjningsstöd påverkar utredningarnas kvalitet och leder till bättre stöd till den enskilde. Utvärderingen genomförs genom intervjuer med handläggare och chefer samt genom en

aktgranskningsstudie i ett urval av stadsdelsförvaltningar.
Etikprovning pågår.

Utförare:

Linnéuniversitet, institutet för socialt arbete

Kostnad:

600 000 kronor

Rapportering:

2016.

Utveckling av insatsen kontaktperson/kontaktfamilj – med reviderat upplägg

Det reviderade upplägget innebär att pröva en modell med strukturerat skolstöd inom insatsen kontaktperson. Förhoppningen från forskarnas sida var initialt att 60-80 barn skulle delta i projektet, vilket skulle utgöra ett tillräckligt stort underlag för att kunna analysera resultatet. Antalet barn som hitintills har deltagit i projektet är för litet för att det ska gå att dra några slutsatser av resultaten. Forskningsinsatsen minskas därför och riktas om till att vara ett stöd för förvaltningens projektledning i att utforma metod- och uppföljning av modellen. Professorerna Bo Vinnerljung och Marie Sallnäs från Stockholms universitet har funnits som stöd vid uppbyggandet av projektet, till exempel när det gäller synpunkter och utformning av de dokument som används. Bo Vinnerljung kommer att bistå att hantera resultatet av projektet, utifrån hur många barn som har deltagit när projektet har avslutats år 2016.

Utförare:

Stockholms universitet, institutionen för socialt arbete

Kostnad:

110 000 kronor

Rapportering:

2015.

Utvärdering av "Socialrådgivning på nätet"

"Socialrådgivning på nätet" är en verksamhet på socialjouren som för närvarande bemannas av en person som har öppet 9 -15 vardagar och en kväll i veckan. Ungefär 5 - 10 personer vänder sig till rådgivningen per dag, vid marknadsföringskampanjer av "Socialrådgivningen på nätet" ökar antalet besökare till ca 15 – 20 per dag under några veckor. Frågor som ställs rör bland annat bostadslöshet, familjerätt och ekonomiskt bistånd. Syfte med utvärderingen och följeforskningen av "Socialrådgivning på nätet" är att löpande studera, samt bidra till utveckling av

användargränssnittet på Stockholms stads nya hemsida för tjänsten. Utvärderingen följer utvecklingen av projektets organisation och kommunikationen mellan brukare och tjänsteman via mejl och chatt, samt undersöka hur målgruppen för socialrådgivningen ser ut och vilken typ av stöd och hjälp de söker och upplever att de får. Delrapport 1 presenterade 2013, forskningsprojektets slutrapport har blivit försenad p.g.a. sjukdom.

Utförare:

Linköpings universitet, institutet för Tema, tema barn

Kostnad:

749 345 kronor

Rapportering:

December 2015

Barnets väg genom barnahus - en metod för dokumentation och utvärdering av verksamheten i barnahus.

Syftet med projektet är att utveckla en gemensam dokumentationsform för arbetet vid Barnahus. Arbetet pågår och ska genomföras i nära samverkan med de aktuella verksamheterna: socialtjänst, hälso- och sjukvård samt polis. Etikprövning pågår.

Utförare:

Stockholms universitet, juridiska fakulteten

Kostnad:

500 000 kronor, Stockholms läns landsting finansierar motsvarande del.

Rapportering:

2016.

Avslutade forsknings- och utvecklingsprojekt

Utvärdering av särskild kvalificerad kontaktperson (SKKP), BAS-ungdomstjänst

Undersökningen har haft som syfte att bidra till en ökad kunskap kring de ungdomar som döms till ungdomstjänst och som får SKKP (särskild kvalificerad kontaktperson) på BAS & Stockholms ungdomstjänst. Studien visar bland annat på stora skillnader i skolprestationer mellan genomsnittsungdomen i Stockholms stad och den undersökta gruppen ungdomstjänstdömda. Endast en tredjedel av den undersökta gruppen når kunskapskraven i år 9 (d.v.s. minst godkänt i alla

ämnen) att jämföra med tre fjärdedelar av avgångseleverna i staden år 2008-2012. Gymnasiebehörighet nås av 88 procent av stadens avgångselever medan endast 63 procent av ungdomarna i denna studie får det. Även andelen ungdomar som går ut gymnasiet med högskolebehörighet är klart mindre jämfört med övriga stockholmsungdomar. Analyserna visar också att de ungdomar som *inte* dömdes för ytterligare brottslighet, under de två följande åren efter avslutad dom, i genomsnitt hade haft såväl högre meritvärde som färre antal underkända ämnen. Dock har även dessa ungdomar, som inte återfallit, lägre meritvärden än jämnåriga i Stockholm och en relativt stor andel har ofullständiga betyg. Unga med låga meritvärden från år 9 hade också större sannolikhet att senare få NEET-status (Not in Education, Employment or Training). På gruppnivå ger detta mått en indikation om graden av utanförskap. Det visade sig också att signifikant fler med NEET-status lagfördes på nytt.

Fortsatt diskussion, spridning och utveckling

En diskussion pågår om delar av påverkansprogrammet som ungdomstjänsten genomför kan inriktas till att, t.ex. genom information om samhällsstöd, kunna ge ungdomarna vägledning för att motverka bristande skolresultat, arbetslöshet och utanförskap. I verksamhetsuppföljning av ungdomstjänsten har bedömningsinstrumentet ADAD (Adolescent Drug Abuse Diagnosis) för unga missbrukare använts. Det har visat sig att ADAD dels inte ger det underlag som behövs för verksamhetsuppföljning och att det har funnits vissa svårigheter och brister i genomförandet, t ex att rapportering av data sker på olika sätt. Arbetet med att ta fram ett mer ändamålsenligt system för uppföljning kommer att påbörjas under 2016. Studien kommer att spridas till stadsdelsförvaltningarna och presenteras på en nationell konferens i mars 2016.

Utförare:

Stockholms universitet, psykologiska institutionen

Kostnad:

969 587 kronor

Fördjupning av tidigare genomförd registerstudie på insatsen kontaktperson/kontaktfamilj (KPKF)

Studien är en fördjupning av en tidigare genomförd registerstudie på insatsen kontaktperson/kontaktfamilj. Den har undersökt betydelsen av kombinationer av riskfaktorer och analysera insatstidens betydelse. Studien visar på att sammansättningen av bakgrundsproblem inte verkar ha något tydligt specifikt samband

med hur det går i framtiden. Det är antalet riskfaktorer som verkar betyda något. I den yngre gruppen verkar barnen med flest riskfaktorer ha dragit nytta av längre insatstid. En långvarig insats för de yngre barnen fungerar bättre för de ”svåraste fallen”. För de äldre barnen ser man svaga tendenser till ett motsatt mönster. De med lägst antal riskfaktorer är de som verkar ha fått svag nytta av lång insatstid. Studiens resultat kommer att spridas i den fortsatta utvecklingen av insatsen kontaktperson/kontaktfamilj.

Utförare:

Stockholms universitet, institutionen för socialt arbete

Kostnad:

200 000 kronor

Aktgranskning missbruk enligt evidensbaserad praktik

Syftet med granskningen var dels att utredningsförfarandet inom verksamhetsområdet missbruk skulle belysas med utgångspunkt från en evidensbaserad praktik, dels att akterna skulle granskas ur kvalitetssynpunkt. Uppdraget innebar att granska sammanlagt 30 akter i missbruksärenden, från 5 stadsdelsförvaltningar i Stockholms stad. Studien har kartlagt hur handläggare skriver utredningar och har sammanfattat det inom tre teman: delaktighet, ASI-utredningar och arbetsplaner. I majoriteten av akterna fanns en sammanhållen och sammanfattande utredning som mynnade ut i en bedömning. Det fanns även ASI-utredning och i de allra flesta fall hade klienten själv ansökt om bistånd. Däremot kunde konstateras att den beprövade erfarenheten inte formuleras explicit, som är ett område inom evidensbaserad praktik. Ett seminarium har genomförts med enhetschefer från de fem berörda stadsdelsförvaltningarna utifrån resultatet. Det kommer att lyftas i chefsnätverken inom missbruk och det kommande intresset för ett utvecklingsarbete.

Utförare:

Stockholms universitet, institutionen för socialt arbete

Kostnad:

300 000 kronor

Boendestöd för personer som tillhör LSS

En kartläggning av boendestöd har genomförts av FoU Södertörn i samarbete med Stockholms stad. Kartläggningen omfattar verksamheter, kommunala och privata organisationer i Södertörnskommunerna, Stockholms stad och på Gotland. som utför boendestöd till vuxna som tillhör någon av grupperna:

- Personer med utvecklingsstörning och autism

- Personer med begåvningsmässigt funktionshinder till följd av hjärnskada
- Personer som har varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder

Fokus har legat på vad verksamheterna erbjuder. Kartläggningen visar att organisationer som ger boendestöd skiljer sig inom en rad områden. För boende i merparten av Södertörnskommuner är det möjligt att få stöd av en kommunal organisation under veckans alla dagar både dag- och kvällstid samt i knappt hälften av kommunerna även under natten. I majoriteten av stadsdelsförvaltningarna i Stockholms stad är boendestödet från de kommunala verksamheterna begränsat till dagtid på vardagar. En brukarstudie med intervjuer med 25 brukare i åldrarna 24 till 67 år i Södertörnskommunerna, Stockholms stad och på Gotland har genomförts för att ta fasta på frågor som uppstått i kartläggningen.

Studien visar exempel på när individerna är nöjda med såväl boendestödjare som tidpunkt och innehåll. Den visar också på det motsatta: som att de inte får stöd på tider då de har ork eller att de inte får vad de behöver och önskar. Missnöjdheten kan handla om att boendestödjare/verksamhet inte ser "det dolda", inte ser personernas "hela liv" eller att de inte får stöd till vardagslivets mer angenäma sidor. Detta sätter fingret på en större fråga som vad avsikten med stödet är. Socialförvaltningen har genomfört ett seminarium där resultaten redovisades från studien för handläggare inom funktionsnedsättning och socialpsykiatri. Resultaten ska tas med i det fortsatta utvecklings- och upphandlingsarbetet för målgruppen inom boendestöd.

Utförare:

FoU Södertörn

Kostnad:

750 000 kronor

Utvärdering av föräldrastödsprogram

Utvärderingens syfte var att jämföra två föräldrastödsprogram som riktar sig till föräldrar med utländsk bakgrund. De två programmen är "Att vara förälder i Sverige" (utvecklat i Hässelby-Vällingbys stadsdelsförvaltning) och "Ur barnens perspektiv" (utvecklat av Sveriges Kvinno- och tjejjourers riksförbund SKR). För att få mer kunskap om vad som fungerar för att nå ut till målgruppen samt få kunskap om hur olika modeller kan komplettera varandra. I oktober 2015 genomfördes en konferens där resultatet presenterades. Resultaten visade på att

båda programmen utgår från barns rätt, behov och position. Båda programmen ger med barnet som utgångspunkt samhällsinformation och utbildning i föräldraskap centrala samhällsfrågor, lagar och regler. Studiematerialen, handledningen, filmen och spelplanen underlättar för föräldrarna att inta barnets perspektiv samt vara aktiva och utveckla sin föräldraroll.

Synpunkter och förslag från konferensen ska bearbetas och förslag till fortsatt drift och utveckling av föräldrastödsprogrammen ska tas fram.

Utförare:

Linnéuniversitetet, institutionen för socialt arbete

Kostnad

300 000 kronor varav hälften finansieras av Länsstyrelsen i Stockholms län.

Utveckling av självskattning i utredningsinstrumentet DUR (dokumentation, utvärdering, resultat)

Syftet med uppdraget var att anpassa självskattningsdelarna i DUR - FH (funktionshinder) för att skapa förutsättningar för att personer med intellektuell-, kognitiv- och kommunikativ funktionsnedsättning ska göras delaktiga i utredning och uppföljning. Självskattningarna ska även användas för statistikinsamling på individ- och gruppnivå. Uppdraget har resulterat i en reducering av antalet skattningsfrågor i både DUR - FH barn och vuxen versionen. De har även skrivits om till lättläst svenska. Ett pilotprojekt har genomförts inom Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning för att pröva användbarheten av digitala skattningsfrågor för målgruppen. Resultatet visade att brukarens delaktighet ökade. Handläggarnas erfarenhet är också att de digitala skattningsfrågorna var ett bra samtalsstöd som underlättade deras arbete. Information från forskningsprojektet "Utveckling av självskattning DUR" har presenterats för arbetsgrupp och styrgrupp i projektet "Digitalt kommunikationsstöd för barn och unga med funktionsnedsättning" där resultatet ingår i projektets omvärldsanalys.

Utförare:

Linköpings universitet, institutionen för samhälls- och välfärdsstudier

Kostnad:

250 000 kronor

Förvaltningens synpunkter och förslag

Socialnämnden godkänner redovisningen av nya, pågående och avslutade forsknings- och utvecklingsprojekt år 2015.

Socialnämnden delger samtliga stadsdelsnämnder ärendet.